Cofinanțat de Uniunea Europeană

SAVE School Anti-Violence Ecosystem

program coordonat de World Vision ROMÂNIA

„ȘCOALA CARE VINDECĂ”

Raport de bune practici și recomandări pentru părinți

privind prevenirea, identificarea, raportarea și gestionarea situațiilor de violență asupra copilului

Cuprins

Introducere **3**

Obiectivele activităților cu părinții **3**

Capitolul 1: Înțelegerea fenomenului violenței **4**

1.1 Ce reprezintă violența? 4

1.2 Tipuri de violență 4

Capitolul 2: Cauzele violenței **5**

2.1 Factori individuali 5

2.2 Factori de mediu 5

2.3 Factori socio-culturali 6

Capitolul 3: Semnele și manifestările violenței **6**

Capitolul 4: Instituții și resurse de sprijin **7**

Capitolul 6: Bullying-ul – prevenție și intervenție **7**

Capitolul 8: Rolul părinților în prevenirea și gestionarea violenței **7**

Capitolul 10: Concluzii și recomandări practice **7**

Anexe și resurse utile **8**

Evaluarea finală a serviciilor oferite beneficiarilor **8**

Concluzii **8**

Introducere

Acest ghid de bune practici a fost elaborat în urma implementării proiectului „Școala care vindecă”, proiect derulat de Asociația Centrul Bucuriei în cadrul Programului SAVE („School Anti-Violence Ecosystem”), coordonat de Fundația World Vision România și cofinanțat de Uniunea Europeană.

Durata proiectului: 16.01.2026 – 15.07.2026

Valoarea grantului: 10.000 euro

Proiectul a avut scopul de a oferi părinților informații, instrumente și recomandări practice în vederea sprijinirii copiilor în mediul școlar prin prevenirea și gestionarea situațiilor de violență. În paginile următoare, se regăsesc explicații despre cauzele și formele violenței, modalități de intervenție, resurse disponibile și recomandări pentru crearea unui mediu sigur și armonios pentru copilul dumneavoastră. Aceste informații au fost prezentate părinților care au participat la activitățile din proiect și pot fi în continuare de folos persoanelor care doresc să se informeze cu privire la tema menționată.

Bunele practici incluse în acest ghid au vizat prezentarea informațiilor, conceptelor și exercițiilor practice care au fost prezentate în cadrul atelierelor destinate părinților și care pot fi un punct de reper pentru alte activități care să prevină violența împotriva copilului.

Ne dorim ca acest ghid să fie un material care să inspire adulții implicați și interesați de crearea unui ecosistem care să aibă ca punct central protejarea copilului față de multiplele forme de violență cu care aceștia vin în contact. Prezentarea informațiilor cu privire la violență a contribuit la o informare a părinților, la restructurarea și împrospătarea informațiilor privind violența și la crearea unui mediu puțin mai sigur prin cooperarea dintre specialiștii din proiect, părinți și școală. Datorită faptului că acest proiect s-a desfășurat în școala din localitate, a crescut gradul de coeziune la nivel comunitar prin scopul comun de a proteja copiii și de a crea un mediu sănătos din punct de vedere emoțional.

Obiectivele activităților cu părinții

- Identificarea cauzelor și tipurilor de violență în școală;
- Cunoașterea instituțiilor și ONG-urilor care oferă sprijin în cazurile de violență din școală;
- Informarea despre sancțiuni și măsuri de prevenire;
- Identificarea unor modalități de sprijin pentru victime și de gestionare a situațiilor conflictuale;
- Promovarea drepturilor copilului și a protecției împotriva abuzului;

- Delimitarea conceptuală a termenului;
- Identificarea formelor de bullying;
- Identificarea manifestărilor agresorului și victimelor;
- Prezentarea cauzelor și efectelor bullyingului;
- Prezentarea unor strategii de intervenție din partea părinților;
- Conștientizarea diferențelor de șanse dintre persoane și înțelegerea faptului că drepturile nu sunt accesibile în mod egal tuturor;
- Dezvoltarea empatiei și acceptării.

Capitolul 1: Înțelegerea fenomenului violenței

1.1 Ce reprezintă violența?

A fost prezentat conceptul de violență și formele acesteia cu care copiii se confruntă când sunt în grup, mai ales în mediul școlar. Am prezentat comportamentele care includ orice comportament agresiv, intenționat, care cauzează rău fizic sau emoțional, și poate lua diverse forme: fizică, verbală, socială sau online (cyberbullying). Părinții au adresat întrebări cu referire la situații concrete pe care le-au întâlnit și pentru care au avut nevoie de clarificări suplimentare.

Prezentarea informațiilor cu corectitudine conduce la prevenirea situațiilor care ar putea conduce spre violență din cauza lipsei de cunoaștere a efectelor și din lipsa unor modele de acțiune sanogene.

1.2 Tipuri de violență

Pentru a distinge între formele de violență la care copiii sunt expuși, au fost enumerate tipurile de violență și am exemplificat cu situații des întâlnite între copii. Acestea sunt:

- Violența fizică: bătăi, împingeri, lovituri;
- Violența verbală și emoțională: insulte, umiliri, amenințări;
- Violența socială/excluziunea: răspândirea zvonurilor, izolarea socială;
- Cyberbullying: mesaje jignitoare, distribuirea de imagini sau informații compromițătoare online.

Recunoașterea formelor de violență este necesară pentru ca părinții să stopeze la timp implicarea copiilor în acțiuni nedorite, implicare posibilă din lipsa de cunoaștere sau din convingerea că joaca nu poate fi dăunătoare.

Capitolul 2: Cauzele violenței

Factorii care determină apariția formelor de violență sunt importanți deoarece pe baza acestora pot fi luate decizii pentru ameliorarea cauzelor și pentru reducerea episoadelor care se manifestă pe un fond al lipsei de intervenție în timp util.

2.1 Factori individuali

- Dificultăți emoționale (anxietate, furie, frustrare). Copiii au nevoie de adulți care să îi ghideze în identificarea emoțiilor și gestionarea acestora. Exemplificarea prin prezentarea unor studii de caz a situațiilor în care se manifestă violența care are drept cauză factorii individuali.
- Modele familiale agresive. Familia este mediul care presupune că oferă posibilitatea dezvoltării copilului, asigurându-i acestuia nevoile firești. Disfuncțiile apărute se repercutează asupra copilului și devin pentru acesta modelul prin care va relaționa cu cei din mediul înconjurător. Soluțiile alternative au fost acelea de a prezenta modalități prin care copiilor din familiile cu agresivitate să li se prezinte soluții pentru includere socială.
- Stima de sine scăzută sau probleme de comportament. Lipsa de încredere în sine la unii copii favorizează convingerea că nu pot evolua orice ar face, iar acest mod de autoevaluare deficitar întreține violența față de sine și față de cei din jur.

2.2 Factori de mediu

- Influența grupului de colegi și a mediului social. Modelele covârstnicilor pot fi și modele negative dacă nu există limite clar definite prin reguli și copiii nu cunosc consecințele.
- Lipsa unui model parental pozitiv. Modelul parental asigură copiilor valorile după care aceștia se ghidează. Lipsa unor valori și modele adecvate poate determina evoluția nefastă pentru copii și pentru comunitate.
- Mediul școlar nesigur sau necoeziv. Copiii au nevoie să găsească soluții la problemele care apar în grupuri și să clădească împreună coeziunea care să îi favorizeze pe toți. Ghidajul părinților, modelele oferite conduc către preluarea lor în grupurile de copii.

2.3 Factori socio-culturali

- Stereotipuri, prejudecăți. Întâlnim deseori convingeri care blochează armonia în grupurile de lucru sau de joacă ale copiilor. Optimizarea acestora o poate realiza copilul prin implicarea părintelui în clarificarea limitărilor de ordin cognitiv bazate pe limitări moștenite sau impuse.
- Norme sociale care tolerează violența. Există comunități care au diverse norme ce au dezavantajul creării unui mediu disfuncțional. Cunoașterea poate conduce în timp la evitarea unor asemenea situații și comportamente.
- Sărăcia și lipsa resurselor. Acestea cresc posibilitatea producerii actelor de violență prin limitarea accesului copiilor la normalitate și condiționarea ca formă de violență.

Capitolul 3: Semnele și manifestările violenței

Părinții au fost informați cu privire la semnele prin care identifică faptul că un copil este victimă. Acesta manifestă: probleme de comportament, evitarea școlii, tulburări de somn și anxietate și scăderea performanței școlare.

Semne că un copil este agresor sunt următoarele: comportament impulsiv, violență verbală sau fizică, dificultăți în relaționarea cu colegii și încredere exagerată în forțele proprii.

Capitolul 4: Instituții și resurse de sprijin

S-a precizat care sunt instituțiile implicate în prevenirea violenței față de copii. Școala asigură protejarea de violență prin intermediul consilierii școlare și cadrelor didactice. Implementarea regulamentelor anti-violență este modul prin care beneficiarii cunosc informațiile care asigură prevenția și diminuarea fenomenelor de violență. Monitorizarea comportamentului elevilor este asigurată permanent în mediul școlar.

Din partea comunității, instituțiile și ONG-urile care protejează împotriva violenței sunt: Direcțiile de asistență socială, Poliția și autoritățile locale, organizații precum Salvați Copiii, Asociația pentru Protecția Copilului.

Părinții au fost informați referitor la acțiunile pe care le pot face ei sau copiii lor când se confruntă cu acte de violență. Au fost îndrumați să discute cu copilul despre comportament, să informeze cadrele didactice sau consilierul școlar.

Implicarea părinților asigură colaborarea cu școala, stabilirea unor reguli clare acasă și încurajarea comunicării și a respectului.

Strategiile de prevenție sunt o resursă valoroasă atât pentru copii, cât și pentru părinți. Educația prin empatie și respect, promovarea valorilor civice și dezvoltarea abilităților sociale și de rezolvare a conflictelor asigură normalitatea în rândul copiilor.

Capitolul 6: Bullying-ul – prevenție și intervenție

A fost definit conceptul de bullying ca fiind un comportament intenționat de agresiune repetată, care vizează un copil, creând un dezechilibru de putere. Semnele și profilul victimei sunt timiditate, izolare, scăderea performanței, iar ale agresorului sunt comportamentul impulsiv și dorința de control. Efectele pot fi pe termen lung și pot determina apariția problemelor emoționale și sociale și dificultăți în școală și în viața personală. Modalitățile de intervenție în cazul părinților sunt: încurajează copilul să vorbească, asigură siguranță și sprijin emoțional și colaborează cu școala și specialiștii.

Sprijinul pentru copiii aflați în situații de violență poate fi oferit prin ascultarea activă, crearea unui spațiu de siguranță și colaborarea cu specialiștii. Adultul oferă copilului spațiu pentru a povesti fără teamă și evită judecățile sau criticile. Adultul întărește încrederea copilului și încurajează comunicarea deschisă. Pot fi consultați psihologi sau consilieri școlari care să învețe copilul tehnici de gestionare a emoțiilor. Promovarea comportamentului non-violent stă la îndemâna părinților și cu ajutorul poveștilor și jocurilor în cazul copiilor de la ciclul primar.

Capitolul 8: Rolul părinților în prevenirea și gestionarea violenței

Părintele este actorul care asigură o comunicare deschisă prin care încurajează copilul să își povestească despre problemele cu care se confruntă. Stabilirea regulilor și a consecințelor încălcării acestora clarifică regulile de comportament acasă și la școală, aplicând consecințe corecte și consistente. Prin implicarea în viața școlii, părintele poate crea copilului convingerea că este alături de el pentru a construi împreună cu alți adulți un mediu sigur. Prin participarea la întâlniri cu cadrele didactice și susținerea activităților educaționale

cu respect și empatie, părintele participă la asigurarea unui ecosistem care să contribuie la diminuarea fenomenului de violență asupra copilului.

Capitolul 10: Concluzii și recomandări practice

În urma desfășurării acestui proiect, se poate concluziona că părinții au un rol important în protejarea copilului, iar prin intermediul acestui proiect au fost prezentate următoarele concluzii:

- Un părinte implicat și atent poate identifica semnele de violență;
- Discută deschis cu copilul despre experiențele sale;
- Colaborează cu școala și autoritățile pentru protecție și sprijin;
- Educă și modelează comportamente pozitive;
- Participă la proiecte și activități în cadrul școlii;
- Învață și aplică strategii de gestionare a conflictelor;
- Încurajează empatia, respectul și toleranța în familie și în comunitate.

Anexe și resurse utile

Au fost prezentate: lista instituțiilor și ONG-urilor de sprijin, contacte de urgență și linii telefonice speciale. Acest ghid de bune practici este o resursă utilă pentru părinții care se confruntă cu situații de violență asupra copiilor.

Evaluarea finală a serviciilor oferite beneficiarilor

Participanții au completat la finalul programului chestionare de feedback pentru îmbunătățirea acțiunilor viitoare și pentru adaptarea programelor de prevenție la nevoile comunității.

Concluzii

Prevenirea și gestionarea violenței asupra copiilor reprezintă o responsabilitate comună a părinților, cadrelor didactice și comunității. Prin informare, empatie și colaborare, putem construi un mediu de creștere și dezvoltare mai sigur, unde fiecare copil poate avea acces la o dezvoltare armonioasă și protejată.

Un astfel de proiect reunește comunitatea și specialiștii pentru identificarea problemelor societății actuale și contribuie la identificarea resurselor și modalităților de rezolvare/diminuare a fenomenelor de violență, prin creșterea gradului de informare și participare la integrarea și sprijinirea copiilor care au nevoie, dar și la protejarea drepturilor fundamentale ale copiilor. Comunitatea poate crea un mediu sigur prin contribuția părinților la construirea unei generații mai informate și mai tolerante.

Acest ghid a fost realizat pentru a fi un material util, ușor de consultat și aplicat în viața de zi cu zi. Pentru orice întrebări sau suport suplimentar, nu ezitați să contactați specialiștii implicați în proiect.

Finanțat de Uniunea Europeană. Punctele de vedere și opiniile exprimate aparțin, însă, exclusiv autorului (autorilor) și nu reflectă neapărat punctele de vedere și opiniile Uniunii Europene sau ale Fundației World Vision România.

Nici Uniunea Europeană și nici Fundația World Vision România nu pot fi considerate răspunzătoare pentru acestea.

ANEXE

ȘCOALA CARE VINDECĂ

Proiectul *Școala care vindecă* este implementat de Centrul Bucuriei , în cadrul Programului SAVE („School Anti-Violence Ecosystem"), coordonat de Fundația World Vision România și cofinanțat de Uniunea Europeană.
Durata proiectului: 16.01.2026 - 15.07.2026.
Valoarea grantului: 10.000 euro

ANEXA 1
ASCULTAREA ACTIVĂ
-fișă de lucru părinți-

1. Descrie o situație de zi cu zi a copilului tău, în care povestește despre un conflict pe care l-a avut în grupul de joacă.

.....
.....
.....

2. Care este alegerea ta?
    a. Ascultare activă prin a-i oferi spațiu de exprimare;
    b. Îi oferi soluții;
    c. Îi rezolvi tu problemele în grupul de joacă.

3. Menționează un argument negativ și unul pozitiv pe care le poți oferi copilului tău pentru situația conflictuală descrisă.

.....
.....

4. Care este argumentul (dintre cele două menționate) care favorizează dezvoltarea competențelor socio-emoționale?

.....
.....

Finanțat de Uniunea Europeană. Punctele de vedere și opiniile exprimate aparțin, însă, exclusiv autorului (autorilor) și nu reflectă neapărat punctele de vedere și opiniile Uniunii Europene sau ale Fundației World Vision România.
Nici Uniunea Europeană și nici Fundația World Vision România nu pot fi considerate răspunzătoare pentru acestea.

ȘCOALA CARE VINDECĂ

Proiectul *Școala care vindecă* este implementat de Centrul Bucuriei , în cadrul Programului SAVE („School Anti-Violence Ecosystem"), coordonat de Fundația World Vision România și cofinanțat de Uniunea Europeană.
Durata proiectului: 16.01.2026 - 15.07.2026.
Valoarea grantului: 10.000 euro

ANEXA 2

MANAGEMENTUL TIMPULUI

-fișă de lucru părinți-

1. Notează sarcinile tale cele mai importante din rolul de părinte.
   .....
   .....
   .....
   .....
2. Notează sarcinile cele mai urgente și mai importante.
   .....
   .....
   .....
3. Notează sarcinile importante, dar nu urgente.
   .....
   .....
   .....
4. Notează sarcinile urgente, dar nu importante.
   .....
   .....
   .....
5. Notează sarcinile nici urgente, nici importante.
   .....
   .....
   .....
6. Reflectează la clasificarea sarcinilor și la modul în care le poți prioritiza pentru a îmbunătăți calitatea relației cu propriul tău copil.

Finanțat de Uniunea Europeană. Punctele de vedere și opiniile exprimate aparțin, însă, exclusiv autorului (autorilor) și nu reflectă neapărat punctele de vedere și opiniile Uniunii Europene sau ale Fundației World Vision România.
Nici Uniunea Europeană și nici Fundația World Vision România nu pot fi considerate răspunzătoare pentru acestea.

ȘCOALA CARE VINDECĂ

Proiectul *Școala care vindecă* este implementat de Centrul Bucuriei , în cadrul Programului SAVE („School Anti-Violence Ecosystem"), coordonat de Fundația World Vision România și cofinanțat de Uniunea Europeană.
Durata proiectului: 16.01.2026 - 15.07.2026.
Valoarea grantului: 10.000 euro

ANEXA 3

STABILIREA OBIECTIVELOR ȘI LIMITELOR

-fișă de lucru părinți-

1. Notează 2 – 3 obiective pe care le poți stabili cu copilul tău referitor la responsabilitățile zilnice.
   .....
   .....
   .....
   .....

2. Pentru ca obiectivul să fie unul realist, este de preferat să fie unul SMART.
   SPECIFIC – clar definit și pe înțelesul copilului
   MĂSURABIL – explică-i copilului cum poate fi evaluată îndeplinirea obiectivului
   ACCESIBIL/REALIZABIL – adaptat resurselor copilului
   RELEVANT – semnificativ pentru acest moment de viață al copilului
   TEMPORAL – stabilește perioada de timp pentru îndeplinirea obiectivului.
3. Cum poți aprecia ca fiind un obiectiv SMART pentru relația cu copilul tău?

   .....
   .....
   .....

4. Cum crezi că va respecta copilul tău limitele pe care le setezi cu ajutorul obiectivelor SMART?
   .....
   .....
   .....

Finanțat de Uniunea Europeană. Punctele de vedere și opiniile exprimate aparțin, însă, exclusiv autorului (autorilor) și nu reflectă neapărat punctele de vedere și opiniile Uniunii Europene sau ale Fundației World Vision România.
Nici Uniunea Europeană și nici Fundația World Vision România nu pot fi considerate răspunzătoare pentru acestea.

ȘCOALA CARE VINDECĂ

Proiectul *Școala care vindecă* este implementat de Centrul Bucuriei , în cadrul Programului SAVE („School Anti-Violence Ecosystem"), coordonat de Fundația World Vision România și cofinanțat de Uniunea Europeană.
Durata proiectului: 16.01.2026 - 15.07.2026.
Valoarea grantului: 10.000 euro

ANEXA 4
GESTIONAREA SITUAȚIILOR DE CRIZĂ
-fișă de lucru părinți-

1. Imaginează-ți că ești blocat într-o încăpere alături de copilul tău timp de trei zile în urma unei situații extreme. Găsește trei soluții pentru a menține echilibrul emoțional al copilului tău și pentru a-l liniști.
   .....
   .....
   .....
   .....

2. Notează strategiile tale obișnuite de a-l liniști pe copilul tău atunci când este implicat în situații de violență.
   .....
   .....
   .....
   .....

   Reflecție:
   Ce observi referitor la modul în care gestionezi stresul în relația cu copilul tău?
   .....
   .....
   .....

   Ce strategii poți implementa pentru a-l ajuta pe copilul tău să se simtă în siguranță?
   .....
   .....
   .....

Finanțat de Uniunea Europeană. Punctele de vedere și opiniile exprimate aparțin, însă, exclusiv autorului (autorilor) și nu reflectă neapărat punctele de vedere și opiniile Uniunii Europene sau ale Fundației World Vision România.
Nici Uniunea Europeană și nici Fundația World Vision România nu pot fi considerate răspunzătoare pentru acestea.

ȘCOALA CARE VINDECĂ

Proiectul *Școala care vindecă* este implementat de Centrul Bucuriei , în cadrul Programului SAVE („School Anti-Violence Ecosystem"), coordonat de Fundația World Vision România și cofinanțat de Uniunea Europeană.
Durata proiectului: 16.01.2026 - 15.07.2026.
Valoarea grantului: 10.000 euro

ANEXA 5
STILURI PARENTALE
-fișă de lucru părinți-

Exercițiu "CUM REACȚIONEZI?"

Situația I: Copilul vine acasă cu o notă mică la matematică. Cum reacționezi? (ca părinte cu un stil.....)
Situația II: Copilul nu vrea să-și facă temele. Cum reacționezi? (ca părinte cu un stil.....)
Situația III: Copilul vrea să meargă la o petrecere unde vor merge mai mulți copii de vârste mai mari. Cum reacționezi? (ca părinte cu un stil.....)
Reflecție:
Care este modul în care reacționezi îl poate ajuta pe copil?
.....
.....
.....

Finanțat de Uniunea Europeană. Punctele de vedere și opiniile exprimate aparțin, însă, exclusiv autorului (autorilor) și nu reflectă neapărat punctele de vedere și opiniile Uniunii Europene sau ale Fundației World Vision România.
Nici Uniunea Europeană și nici Fundația World Vision România nu pot fi considerate răspunzătoare pentru acestea.